

Mezőkovácsházai járásban található vállalkozások képzési igényeket összegyűjtő szükségletfelmérése

2016. 08. 31.

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	2
1. A szükségletfelmérés meghatározása.....	3
2. A szükségletfelmérés célja, célcsoportja.....	3
3. A Mezőkovácsházai járás vállalkozásai aktivitásának általános bemutatása kutatásra és statisztikai adatokra támaszkodva	3
3.1. Vállalkozások általános bemutatása	3
3.2. A lakosság iskolai végzettsége, foglalkoztatásának alakulása a járásban	4
4. A szükségletfelmérés menete	8
5. A szükségletfelmérés.....	9
6. A szükségletfelmérés eredményei és annak feldolgozása	9
6.1. Általános kép a vállalkozások helyzetéről és humánerőforrás állományáról.....	9
6.2. Képzésekkel kapcsolatos szükségletek.....	13
6.3. Következtetések.....	14
Melléklet.....	16
1. sz. melléklet: A szükségletfelmérő kérdőív kérdései	16

1. A szükségletfelmérés meghatározása

A szükségletfelmérés a projektgazda jelenlegi ismereteinek, terveinek összefoglalása, amely elégséges információt kell, hogy nyújtson a projekt indokoltságának, és megvalósításának folyamatához.

A szükségletfelmérés készítéséhez kapcsolódó kutatás során a helyi vállalkozások körében felmérést végeztünk. A felmérés során összesen 58 db kérdőívet küldtünk ki vagy egyeztetünk le személyesen, ebből összesen 30 db válasz érkezett úgy, hogy az értékelhető legyen. Ezek elemzését követően vontuk le a következtetéseket a vállalkozások képzési igényeire és a vállalkozások nyitottságára és aktivitására vonatkozóan.

2. A szükségletfelmérés célja, célcsoportja

A szükségletfelmérés támaszkodik az elsődleges célcsoport, vagyis a Mezőkovácsházai járásban található vállalkozások felmérésének eredményeire.

Cél, hogy képet kapjunk mind a vállalatok humán erőforrás-állományáról, rövidtávú terveiről, mind a járásban található hiányszakmákról és ennek fényében kerüljön a TOP-5.1.2.-15 Helyi foglalkoztatási együttműködések keretében megvalósuló 'Helyi foglalkoztatási együttműködés kialakítása a Mezőkovácsházai járásban' c. projekt képzései megtervezésre, majd megvalósításra.

3. A Mezőkovácsházai járás vállalkozásai aktivitásának általános bemutatása kutatásra és statisztikai adatokra támaszkodva

3.1. Vállalkozások általános bemutatása

A Mezőkovácsházai járásba 4 város (Mezőkovácsháza, Battonya, Medgyesegyháza és Mezőhegyes) 2 nagyközség (Dombegyház, Kevermes) és 12 község (Almáskamarás, Dombiratos, Kaszaper, Kisdombegyház, Kunágota, Magyarbánhegyes, Magyardombegyház, Medgyesbodzás, Nagybánhegyes, Nagykamárás, Pusztáotlaka, Végegyháza) tartozik.

A járásban és a járás 18 településén a gazdasági vállalkozások száma nőtt, míg 2007-ben összesen 81, addig 2010-ben összesen 259 vállalkozás működött 1000 lakosra vetítve, amely szám nem csökkent jelentős mértékben 2014. év végéig (254 db). Ez a mutató meghaladja a magyarországi átlagot, és megegyezik a megyei átlaggal. A nagy ugrást az okozta, hogy 2008-tól kötelező az őstermelők regisztrációja. A regisztrált vállalkozások száma ettől függetlenül is kis mértékben, de nőtt, a működő vállalkozások száma kismértékben csökkent.

A megye többi járásához képest a Mezőkovácsházi járásban a legtöbb a gazdasági társaságok száma ezer főre vetítve, amelyek potenciális munkaadók, vagy munkaadókká válhatnak a jövőben.

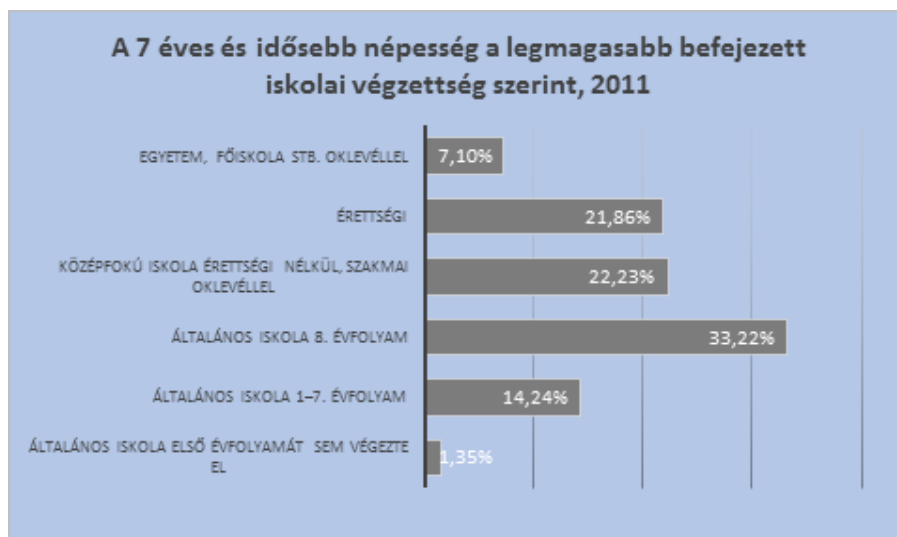
Jelentős mértékben nőtt a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és a halászat nemzetgazdasági ágakban a regisztrált vállalkozások száma. Míg 2008-ban 7.661 db, addig 2010-ben már 8.240 db, 2014-ben 8.297 db működött.

A regisztrált vállalkozások között a mezőgazdasági vállalkozások aránya 83%, amely szintén a kötelező őstermelői regisztrációnak köszönhető. A működő vállalkozások esetében a mezőgazdaság aránya már csak 18%.

A működő vállalkozások harmadát a kereskedelmi ágazatok adják, az építőipar és a vendéglátás mindösszesen a működő vállalkozások 10%-át teszik ki.

3.2. A lakosság iskolai végzettsége, foglalkoztatásának alakulása a járásban

A lakosság iskolai végzettségével kapcsolatos adatokat a következő diagramok foglalják össze.

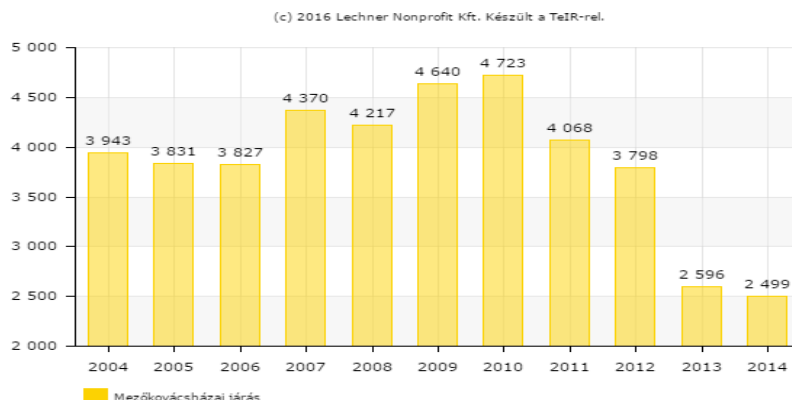
Forrás: www.ksh.hu

A KSH adatai alapján a nők esetében magasabb a felsőfokú végzettségűek aránya, de az aránya is, akik az általános iskola első évfolyamát sem végezték el. Utóbbi mutató aránya nagyon magas mind a férfiaknál, mind a nőknél (20 és 23%), ami magyarázható azzal, hogy a KSH 7 éves korosztályt is vizsgálta.

2011-es adatok alapján a járás lakosságának 31,5%-a foglalkoztatott, 7,4%-a munkanélküli, 37,8%-a inaktív kereső, 23,3%-a pedig eltartott. Az országos adatokhoz képest 8%-kal a megyei adatokhoz képest 5%-kal van elmaradva a foglalkoztatotti arány.

A Mezőkovácsházai járás munkanélküliségi mutatói meglehetősen kedvezőtlenek voltak 2008 előtt, a Dél-Alföldi régió belül a harmadik legrosszabb mutatóval rendelkező járás volt. Sajnos a 2008-ban kezdődő gazdasági válság fokozottabb mértékben érintette a területet, mint az ország egészét. 2010-ben a nyilvántartott munkanélküliek száma meghaladta a 4.700 főt. Az ezt követő években javulás figyelhető meg (2014-ben a munkanélküliek száma 2.499 főre csökkent), ami a gazdasági válság lecsengésének, illetve a közmunkaprogram elindulásának volt köszönhető. Mindez nem jelentett végső megoldást a munkanélküliség visszaszorítására, jellemzően ez csak ideiglenes megoldást jelentett sokak számára.

Regisztrált munkanélküliek száma összesen (fő)

Forrás: teir.hu/helyzet-ter-kep

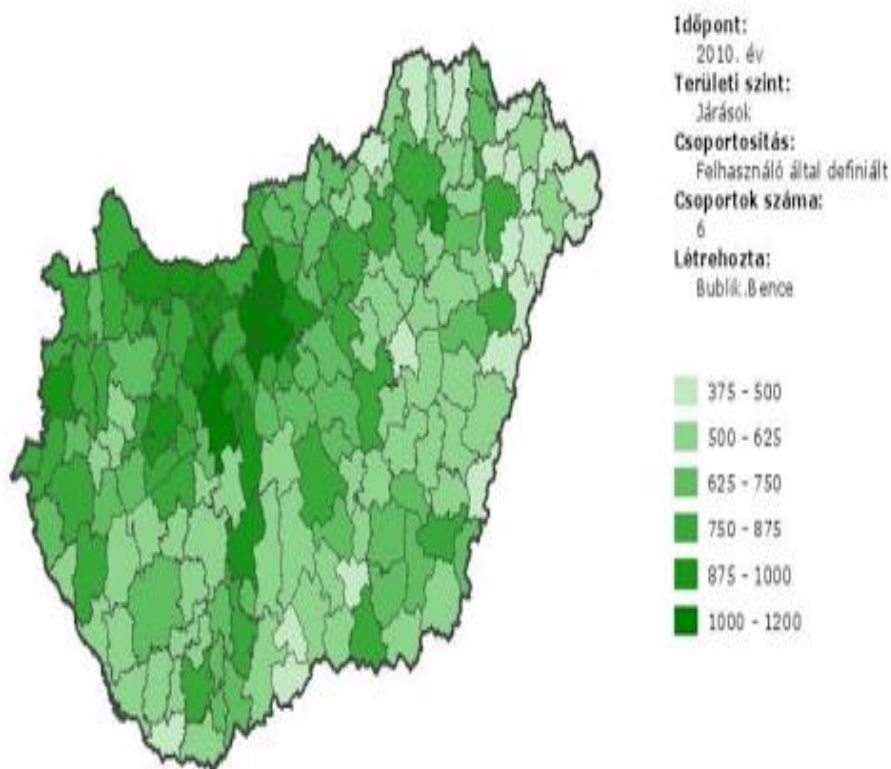
Az alkalmazásban állók száma gazdasági ágra vetítve a következőképpen alakul: a legtöbbben a humán-egészségügyi, szociális ellátás, és a feldolgozóiparban dolgoznak. Jelentős a kereskedelemben és a mezőgazdaságban dolgozók aránya is. A társadalmi szempontokat nézve a járás erőssége a tradicionális gazdálkodási múltból adódó jelentős mezőgazdasági tapasztalati tudás.

Az alkalmazásban állók száma gazdasági ág szerint, 2016. I. negyedév			
	Fizikai foglalkozású	Szellemi foglalkozású	Összesen
	fő		
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	12 497	7 347	19 844
Feldolgozóipar	13 684	3 453	17 137
Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	3 158	4 768	7 925
Oktatás	1 298	5 884	7 182
Kereskedelem, gépjárműjavítás	4 214	1 981	6 195
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	4 322	1 310	5 632
Szállítás, raktározás	2 847	741	3 589
Építőipar	2 251	615	2 866
Vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés	1 598	703	2 301
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	1 589	259	1 848
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	878	186	1 064
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	320	545	865
Művészet, szórakoztatás, szabad idő	279	492	771
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	56	407	463
Információ, kommunikáció	38	224	262
Ingatlanügyletek	158	98	256
Egyéb szolgáltatás	97	33	130
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	9	6	15
Bányászat, kőfejtés	4	2	6

Forrás: www.ksh.hu

Az egy főre eső összevont adóalapot képező jövedelem tekintetében a járás a legkedvezőtlenebb helyzetben lévő járások közé tartozik. Az országos átlag 2010-ben 804 ezer forint volt, amelytől a Mezőkovácsházai járás jelentősen elmarad. Az egy főre eső adóalapot képező jövedelem 500 ezer forint - 625 ezer forint között alakul.

Az egy főre jutó összevont adóalap összege (ezer Ft) Magyarország járásaiban, 2010

Forrás: http://old.gvi.hu/data/papers/regio_2013_elemzes_140804_.pdf

Ha a járás településeinek kapcsolatát a térségi foglalkoztatás szempontjából vizsgáljuk, megállapítható, hogy a járás legfőbb foglalkoztató központjai a főbb közlekedési útvonalak mentén találhatók: A 4434-es és 4444-es számú összekötő út, a Békéscsaba-Kétegyháza-Mezőhegyes-Újszeged vasútvonal. A közlekedési útvonalak kirajzolnak egy délnyugat-északkeleti tengelyt, amely a járás belső, sok szempontból meghatározó, lineáris központjaként is értelmezhető. A járás intenzív munkaerő kapcsolatokkal rendelkező

települése Mezőkovácsháza, fő foglalkoztató központja Nagybánhegyes. A járás további 3 települése Mezőhegyes, Dombegyháza és Nagykamარás önfoglalkoztató települések, a fennmaradó 13 település munkaerő kibocsátó.

A munkaerő felvevő és kibocsátó központok elhelyezkedése kijelöli a járáson belüli ingázók áramlási útvonalait. A járás kisebb, és munkahelyben szegényebb települései felől erős napi ingázás figyelhető meg Mezőkovácsháza, Mezőhegyes és Nagybánhegyes irányába, valamint Nagykamარás és Dombegyház településekre, vagy akár távolabbi városokba. A járás községei közül három esetben a foglalkoztatott lakosság körülbelül fele ingázik a szomszédos településekre. A legrosszabb helyzetet Magyardombegyház község esetében figyelhetjük meg, ahol a lakosok 63%-a a környező településekre jár el dolgozni.

4. A szükségletfelmérés menete

A vállalkozásokat ajánlások és rendelkezésünkre bocsátott adatbázis alapján választottuk ki. Törekedtünk arra, hogy minden gazdasági ágból szerepeltesse magát vállalkozás a felmérés során. Összesen 58 db vállalkozást kerestünk meg, végül 30 vállalkozás adott értékelhető választ a kérdéseinkre.

A megkeresés telefonon, személyesen, valamint írásban történt. Először általános felvilágosítást adtunk arról, hogy mi a felmérés célja, és mennyi időt vesz igénybe a felmérés. Majd egyeztettük, hogy melyik vállalkozás milyen formában kívánja a felmérést elvégezni, kitölteni.

A közösen megbeszélt időpontban kerültek a vállalkozások megkeresésre. A felmérés megközelítőleg 20-30 percet vett igénybe szóban és ugyanennyit írásban is. Írásban természetesen a beszélgetés nyitottabb volt, több információt meglehetett tudni a vállalkozásokról.

A 30-ból 4 vállalkozás szóban, 26 vállalkozás írásban adott választ a kérdésekre.

5. A szükségletfelmérés

A szükségletfelmérés egy 19 kérdéssorból álló komplex írásbeli és szóban történő felmérést jelentett.

A vállalkozásokról több témakörben gyűjtöttünk adatot:

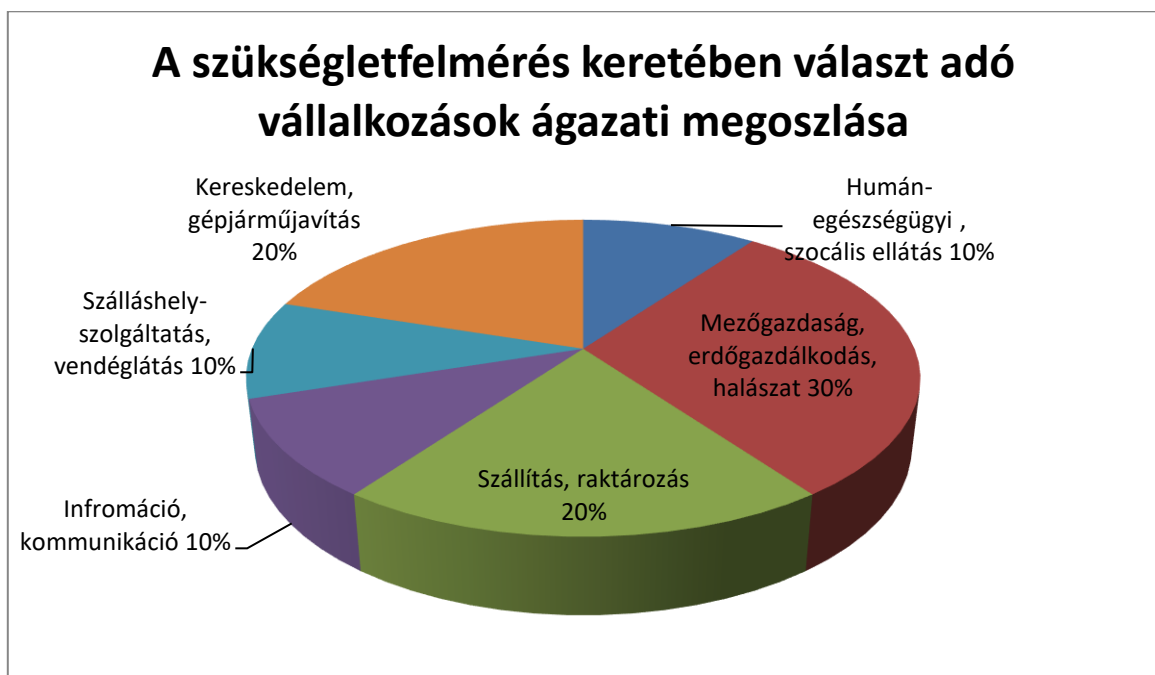
1. általános és működésre vonatkozó adatokat kértünk be, azt megvizsgálva, hogy milyen tevékenységi körrel rendelkeznek, mekkora a cég árbevétele stb.
2. kérdéseket tettünk fel a jelenleg rendelkezésre álló humánerőforrásra vonatkozóan.
3. képzésekre vonatkozó igényeket és a vállalatnál fennálló hiányszakmákat vizsgáltuk.

A felmérés során teljes képet kívántunk kapni a vállalkozás jelenlegi működésével, humánerőforrás állományával és jövőbeni terveivel (bővítés, képzés stb.) kapcsolatosan.

6. A szükségletfelmérés eredményei és annak feldolgozása

6.1. Általános kép a vállalkozások helyzetéről és humánerőforrás állományáról

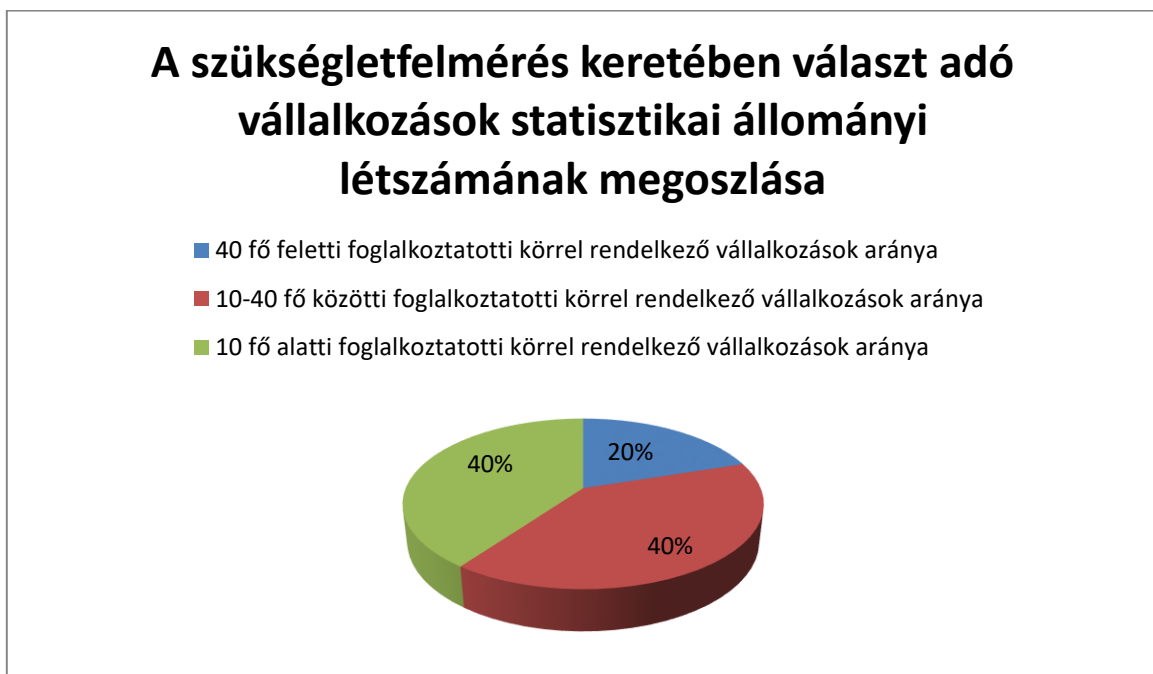
A szükségletfelmérés kérdéseire az alábbi ágazatokban működő vállalkozások adtak választ értékelhető módon. Az arányt szintén a következő ábra szemlélteti:

Az árbevételt illetően a válaszadó cégek esetében a 100 millió Ft alatti **árbevétel** dominál (60%). 40% a 100 millió és 3 milliárd Ft árbevétellel rendelkező vállalkozások aránya:

A jelenlegi **átlagos statisztikai létszám** változó volt a válaszadó cégek között, de jellemzően a vállalkozók 10-40 fő közötti statisztikai állományi létszámmal rendelkeznek:

A **foglalkoztatás jellege szerinti összetétel** alapján főleg fizikai munkát végző alkalmazotti körrel rendelkeznek a vállalkozások. Van amelyik vállalkozás esetében elenyésző a szellemei

dolgozók száma, de átlagban a választ adó szervezetek 70%-ánál a foglalkoztatottak 20-30%-a szellemi foglalkozású, 70-80% fizikai dolgozó.

A munka ellátásához főleg szakmunkás, vagy szakiskolai **végzettség** szükséges, esetleg középiskolai végzettség, minimális a főiskolai és egyetemi végzettség iránti igény.

A **nemek szerinti megoszlása** a foglalkoztatottaknak vállalkozásonként nagyon változó. Két cég esetében is a foglalkoztatottak szinte 100%-a nő, egy cég esetében csak férfi dolgozó van. A többi cég esetében teljesen változó, egyes esetekben 30-70%, van ahol 50-50%-os az arány a nők-férfiakat illetően.

Az **életkort tekintve** 25-55 év közöttiek vannak túlsúlyban, teljesen változó arányban. Munkatapasztalatot illetően kevés pályakezdőt alkalmaznak, ez mindösszesen 1-2 cég esetében jellemző, sokkal inkább jellemző a több éves tapasztalattal rendelkezők foglalkoztatása (1-10 év).

A vállalkozások arra a kérdésre, hogy mi **a legfontosabb végzettség, ami az alapfeladatok ellátásához szükséges**, főleg a saját profiljukba beleillő szakmát jelölték meg, amelyek a következők:

- ápoló
- mezőgazdasági kezelő, karbantartó
- vetőmag feldolgozó
- kereskedelmi végzettség
- gépjárművezető
- eladó
- pultos
- vendéglátó-üzemeltető
- targonca vezető
- mezőgazdasági gépkezelő
- hentes-húsfeldolgozó
- bolti eladó

Arra a kérdésre, hogy **a jelenleg jellemző munkavállalói összetétel mennyire felel meg a vállalkozás igényeinek**, a vállalkozások fele 100%-ot jelölte meg, tehát teljesen megfelel a munkaállomány szakképzettsége, szakmai és személyi kompetenciája. Megközelítőleg 45%-a a vállalkozásoknak 80-100%-os elégedettségű, míg egy cég esetében nagyon alacsony volt ez

az arány: 30 és 50% közötti. Itt az látszik, hogy nagyon nagy szükség van a munkakerőállomány képzésére, átképzésére vagy új munkaerő felvételére. Az is elképzelhető, hogy a cégvezetés fejlesztésére (is) szükség van.

Arra a kérdésre, hogy hogy látják, kialakul e olyan hiányszakma a jövőben ami a vállalatot érintheti, többen igennel válaszoltak. A **hiányszakmák** a mezőgazdasági gépkarbantartó, az informatikus, a hentes, és a gépjárművezető szakmában fog mutatkozni.

Létszámnövekedéssel két cég számolt, a többi cég nem kívánja a munkaállományt bővíteni. Az egyik vállalkozásnál 3 fővel kívánják bővíteni a létszámot, ahol eladóra van szükség, a másik cégnél nagyobb létszámnövelést terveznek, mégpedig 40 fővel kívánják bővíteni az állományt. Itt gipszkartonszerelőkre és villanszerelőkre lesz szükség a jövőben. Ezek a vállalkozások új beruházásokat terveznek és így korszerűsíteni kívánják működésüket.

Sajnos több vállalkozás megjelölte, hogy a jövőben **létszámcsökkentéssel** kell az esetében számolni, emiatt is nem kívánják bővíteni a szervezetüket. Ez a vállalkozások 30%-át érinti.

Kérdés volt, hogy a jövőben **milyen kihívások** várhatóak a cégnél. Erre a kérdésre eltérő választ adtak a vállalkozások. Egyik szervezet kihívásnak éli meg az új vezető kiválasztását és munkába állását, és vannak, akiknek az átképzés és a kilépés/fluktuáció, valamint a létszámnövekedéssel járó változások, betanítások, esetleg az új fiatal generáció munkába állása jelent majd kihívást.

6.2. Képzésekkel kapcsolatos szükségletek

A képzést illetően minden vállalkozás nyitott volt és érdeklődést mutatott. Ebből arra következtettünk, hogy **fontosnak tartják a munkaerő-állomány képzését és továbbképzését** és tudják, hogy a piacon való fennmaradásuk kulcsa lehet, ha ebbe fektetnek bele.

Így a vezetők az alábbi válaszokat adták arra a kérdésre, hogy **mely célcsoport az, akinek a képzését fontosnak tartják:**

- Saját dolgozók képzése, átképzése, továbbképzése
- Munkanélküliek képzése, átképzése
- Fiatalok képzése, fejlesztése

Utóbbi két válasz esetében arra következtetünk, hogy igény lenne jól képzett, jelenleg munkanélkül lévő szakemberre, így a jelenleg állományban nem lévő, fiatalok/pályakezdők és a munkanélküliek képzése nagyon fontos. Emellett jelenleg állományban lévő még tapasztalatlan pályakezdőket szívesen küldenék továbbképzésekre.

Arra, hogy **milyen jellegű képzéseket tartanak szükségesnek** szintén minden szervezet aktívan reagált.

- az iskolarendszeren kívüli OKJ-s képzések (150-400 órás szakképesítést adó képzések) – a vállalkozások 30%-a tartja fontosnak.
- egyéb szakmai képzések (speciális gyakorlati ismereteket adó egyedi programok a gazdálkodó szervezetek igényei alapján 24-60 órában a megrendelő székhelyén) vagy egyetemen (pl. mechatronika, pneumatika, CNC programozás, energetikai auditor, nyomásos öntészeti eljárások, hegesztett szerkezetek tervezése, marketing ismeretek stb.) - a vállalkozások 70%-a tartja fontosnak.
- általános és egyéb támogatott nyelvi képzések – a vállalkozások 10%-a tartja fontosnak.
- duális képzések – a vállalkozások 10%-a tartja fontosnak.

Volt olyan válaszadó cég, aki többféle képzést is megjelölt, pl. OKJ-s képzést és egyéb szakmai képzést is. De a százalékos arányból látható, hogy az egyéb szakmai képzésre és átképzésekre van a legnagyobb igény.

Arra a kérdésre, hogy van-e a cégben **karriermenedzsment/tehetségmenedzsment** sajnos többen is azt a választ adták, hogy nem és nem is várható ez.

6.3. Következtetések

A vállalkozók aktivitása (58 cégből 30 adott választ) közepesnek volt mondható. A válaszok alapján és az aktivitás miatt arra következtetünk, hogy még a járásba nem ért el az a fokú rugalmasság és nyitottság, mint ami a fejlettebb régiókban és járásokban tapasztalható. Még nem ismerték fel, hogy az innovatív megoldások és a munkaerő kiemelten fontos egy vállalkozás versenyképességének eléréséhez és megtartásához. Ezt sajnos a helyi bérezések és juttatások színvonala is tükrözi.

A szakmunkás és középfokú végzettségűek foglalkoztatása dominál a járásban. A képzések iránt nagy az igény, látják a vállalkozások, hogy abba érdemes befektetni, főleg szakmai képzésekbe. Viszont még nem elég nyitottak a pályakezdők foglalkoztatására és betanítására, de már csírájában látható az erre való igény is. Amennyiben a vállalkozások nyitna ezen a téren szükséges lesz motivációs eszközöket is alkalmazni és bevezetni a

tehetségmenedzsmentet is annak érdekében, hogy a munkavállalóikat megtudják majd tartani hosszú távon.

Melléklet

1. sz. melléklet: A szükségletfelmérő kérdőív kérdései

1. Éves árbevétel mértéke (Ft).
2. Az Ön vállalata milyen ágazat(ok)ban tevékenykedik?
3. Mennyi az átlagos statisztikai állományi létszámuk?
4. A foglalkoztatás jellege szerinti összetétel (ebből szellemi %, ebből fizikai %)
5. A foglalkoztatottak végzettség szerinti összetétele (becsült létszám):
 - a. 8 általános vagy annál kevesebb (fő)
 - b. szakmunkásképző, szakiskola (fő)
 - c. középiskola (fő)
 - d. főiskola, egyetem (fő)
6. A foglalkoztatottak nemek szerinti megoszlása (becsült arány) (nő%, férfi%)
7. A foglalkoztatottak életkor szerinti megoszlása (becsült létszám):
 - a. 19 éves és fiatalabb (fő)
 - b. 20-24 év (fő)
 - c. 25-34 év (fő)
 - d. 35-44 év (fő)
 - e. 45-54 év (fő)
 - f. 55 éves és idősebb (fő)
8. A foglalkoztatottak munkatapasztalat szerinti összetétele (becsült létszám):
 - a. Diák, gyakornok (fő)
 - b. Pályakezdő (0-1 év) (fő)

- c. 1-4 év (fő)
 - d. 5-10 év (fő)
 - e. 10 év fölött (fő)
9. Mi az a 3 legfontosabb szakképzettség, ami az alapfeladataik ellátásához szükséges?
10. A jelenleg jellemző munkavállalói összetétel a következő három területen mennyire felel meg az Önök igényeinek? Ha %-ban fejezné ki a megfelelést, mekkora arányt jelölne meg?
- a. Szakképzettség terén (%)
 - b. Szakmai kompetencia terén (%)
 - c. Személyes kompetencia terén (%)
11. Vannak-e hiányszakmák jelenleg az Ön vállalatánál? Ezen hiányszakmák, mely szakképzettségi területhez tartoznak?
12. Az Ön által megadott hiányszakmákban mekkora a létszámhiány nagysága az Ön vállalatánál? (becsült létszám) (fő)
13. Hány százalékos foglalkoztatotti létszámnövekedés várható a következő 3 évben? (%). Amennyiben bővítené milyen szakképzettségű munkavállalókra lesz szüksége?
14. Az egyes szakképzettségek esetében mekkora a várható létszám-bővítés nagysága a következő 3 évben?
15. Kialakul-e olyan hiányszakma a jövőben (1-3 év), mely az Ön vállalatát érinti? Ha igen, kérem nevezze meg, ezen hiányszakmák, mely szakképzettségi területhez tartoznak!
16. A megnevezett szakképzettségek esetében mekkora lesz ez a várható létszámhiány ebben az időszakban (1-3 év)?
17. Az Ön vállalata mely munkavállalói réteg képzését tartja a legfontosabbnak?
18. Az Ön vállalatánál milyen képzéseket tart szükségesnek? (Több válaszlehetőséget is megjelölhet.)
- a. az iskolarendszeren kívüli OKJ-s képzések (150-400 órás szakképesítést adó képzések) egyéb szakmai képzések (speciális gyakorlati ismereteket adó egyedi programok a gazdálkodó szervezetek igényei alapján 24-60 órában a megrendelő székhelyén) vagy

- b. egyetemen (pl. mechatronika, pneumatika, CNC programozás, energetikai auditor, nyomásos öntészeti eljárások, hegesztett szerkezetek tervezése, marketing ismeretek stb.)
- c. általános és egyéb támogatott nyelvi képzések
- d. általános munkavállalói kompetenciák fejlesztése

19. Van-e karriermenedzsment/tehetségmenedzsment/gyakornoki programjuk?